

SÖZLÜK

A

acil	: İvedili, çabuk
adli	: Adaletle ilgili
afet	: Doğanın sebep olduğu yıkım, hüsrân
afiyet	: Sağlık, selamet, sıhhatli olmak
akibet	: Sonuç
alem	: Evren, yerdeki ve gökteki nesnelere oluşturduğu bütünlük
aleyhte olmak	: Birine karşı olmak
asır	: Yüzyıl
ayet	: Kuran-ı Kerim'in surelerini oluşturan cümlelerden her biri.
azap	: Şiddetli ve çok büyük bir sıkıntı
azamet	: Büyüklük
azimkar	: Azimli, kararlı
arz:	Yeryüzü
aziz	: Sevgide üstün tutulan, ermiş, eren
aleyhisselam	: "Selam Ona olsun" anlamında peygamberlere saygı ifadesi Kısaca A.S olarak gösterilir.
arş	: İslam İnanışına göre göğün en yüksek katı
ahde vefa	: Verilen söze, yapılan antlaşmaya uyma
alamet	: Belirti, iz
amel	:Yapılan bir iş
ashap	: Sahipler, Hz. Muhammed'in meclisinde ve konuşmalarında bulunan kimselere verilen addır.

B

batıl	: Doğru ve haklı olmayan, temelsiz, boş
bahşetme	: Bağışlama verme, sunma
bahtiyar	: Mutlu, mesut
Beytullah	: Allah'ın evi. Kabe.
buyruk	: Emir, ferman
bedel	: değer, fiyat, kıymet
böbürlenme	: Övünme

C

caiz	: Din, yasa, töre bakımından yapılıp işlenmesine izin verilen durum, uygun olma
canan	: Gönülden sevilen
cehalet	: Bilgisizlik
cemal	: Yüz güzelliği
cefa	: Zorluk sıkıntı
cevelan	: Dolaşma
ceza	: Suç işleyene kendisini doğru yola getirme nedeniyle çektirilen her türlü acı hal
cömert	: Eli açık, verimlilik, muhtaç olanlara verme
cüz	: Parça. Kuranı Kerimin otuzda birine denir
Cüzi irade	: Sınırlı, küçük irade. İnsanın dileme ve istemesi, tercih etmesi
cihan	: Evren, dünya, alem

Ç

çağ	: Asır, yüzyıl
çan	: İçinden sarkan tokmağın kenarlarına vurulmasıyla ses çıkaran madenden araç
çehre	: Yüz, sima
çardak	: Tarla, bahçe gibi yerlerde ağaç dallarından örülmüş barınak
Çarmıh	: Romalıların ceza olarak bazı suçluları üzerine gerdikleri haç biçiminde direk
cengaver	: Savaşçı
civar	: Yakın yer, etraf, yöre
cani	: Adam öldürmüş cinayet işlemiş kimse

D

diyanet	: Din, dindarlık, din duygusu
dolandırıcılık	: Aldatıcı, hileci
düş	:Rüya
diyar	: Ülke, yurt, memleket
darısı bize	: (deyim) Başarı, mutluluk bize de olsun
defnetmek	: Ölüyü gömmek, toprağa vermek
delalet	: Kılavuzluk, aracılık, yol gösterme
diktatör	: Zorba zalim
deha	: İnsan zekası ve kişiliğinin erişebileceği en yüksek nokta

depdebe	: Görkem, gösteriş, ihtişam
derviş	: Bir tarikata girmiş, onun yasa ve törelerine bağlı kimse
E	
ecdad	: Atalar, dedeler, babalar
ebedi	: Sonsuzluk, sonu olmayan
ezeli	: Başlangıcı bulunmayan
ecir	: Sevap, ücret
eda	: Verme, ödeme, yerine getirme
erdem	: Ahlakın övdüğü iyilik, alçakgönüllülük, yiğitlik, doğruluk gibi niteliklerin genel adı. İnsanın ruhi olgunluğu
enterasan	: İlginç
evren	: Gök varlıklarının bütünü, kainat
eziyet etmek	: Sıkıntı ve zahmet vermek
etnik	: Ulusla ilgili, ulusal, belirli bir ulusa özgü
evrensel	: Evrensel, bütün insanlığı ilgilendiren
emanet	: Geri alınmak üzere bırakılan eşya, nesne
ensar	: Hz. Muhammed ve Mekke'den göç eden ashaba yardımcı olan Medineli Müslümanlara verilen isim
esef	: Üzüntü, acıma
emniyet	: Güvenlik, itimat, inanma, güven
esaret	: esir olma hali
F	
fanatik	: Bir dine veya görüşe körü körüne bağlılık, aşırı hayranlık
fani	: Ölümlü, geçici, kalımsız
fazilet	: İnsanda iyilik etmeye ve fenalıktan çekinmeye olan devamlı ve değişmez yetenek, güzel özellik
felaket	: Büyük zarar ve sıkıntılara yol açan olay veya hal
farz	: Yüce Allah'ın biz insanlardan yapılmasını istediği durumlar, emirler
farzı kifaye	: Bir kısım müslümanların yapmasıyla sorumluluğu diğerlerinin üzerinden kalkan farz: Örnek: Cenaze namazı
feda	: Bir amaç uğrunda bir değer veya varlıktan vazgeçme
ferman	: Emir, buyruk
fert	: Birey
fesatçı	: Bozguncu, ara bozucu, karışıklık çıkarıcı

fiil	: Eylem, iş, davranış
fitne	: Geçimsizlik, kargaşa
Fıkıh	: İslam Hukuku"nda din ve dünya işleri ile ilgili kaynaklardan yararlanarak konulmuş olan kuralların bütünü.
fitrat	: Yaratılış
fırka	: Topluluk, insan kalabalığı, grup
fidye	: Esirlikten veya zor durumdan kurtulmak için verilen bedel.
fitre	: Ramazan ayında tüm müslümanların belirli bir miktar parayı fakirlere vermesi durumu

G

gayb	: Gaib olma hali, görülmeyen alem. Gözönünde bulunmayan kaybolmuş mal veya eşya
günah	: Kötü ve çirkin iş, ilahi cezayı gerektirici suçlar, hatalı davranışlar
gayri müslim	: Müslüman olmayanlara verilen isim
gafil	: Çevresindeki gerçekleri ve hakikatleri göremeyen, sezemeye dalgın, bilgisiz kimse
galibiyet	: Yenme hali
gazap	: Öfke, kızgınlık
gazi	: Düşmanla savaşan kimse
gönder	: Bayrak direği
gönül	: Sevgi, istek, anma ve hatır gibi kalpte var sayılan duygu kaynağı

H

hadis	: Peygamberimizin sözleri ve bu sözleri inceleyen bilim dalı
Hak	: Allah'ın adlarından biri, doğru olma
halis	: Saf, katıksız
heder etmek	: boşuna harcama, ziyan
helal	: Dinin kurallarına aykırı olmayan, dince yasaklanmamış her türlü durum
helak olmak	: Yok olma, ölme
hidayet	: (Müslümanlarca) hak olan, müsümanlık yolu
hikmet	: Bilgelik, gizli sebep
himaye	: Koruma, gözetme
hor bakma	: Değersiz sayma

Huda	: Allah
hüküm	: Yargı
hafız	: Muhafaza eden, koruyan, ezberleyen. Kuranı Kerimi tamamen ezberleyenlere denir
haysiyet	: Değer. onur, saygınlık
Hicret	: Hz. Muhammed'in 622 yılında Mekke'den Medine'ye göç etmesi
Hacerül Esved:	Kabedeki kutsal siyah taş
hamd	: Allah'a şükretme
Hanif	: Hz. Muhammed'den önce tek tanrıya inananlara verilen isim
hasım	: Düşman
haslet	: Yaratılıştan gelen güzellik
hasret	: Özlem, kavuşma arzusu
Havari	: Yardımcı. Hz. İsa'nın on iki arkadaşından her birine verilen isim
Helak	: Mahvolma, yokolma
hile	: Aldatma, yanıltma
himmet	: Çalışma, yardım, gayret
hurafe	: Gerçeğe uymayan. Gerçeğin içine karışmış batıl ve bozuk inançlar
hutbe	: Dini söylev. Cuma ve bayram namazlarında imamın minbere çıkarak yaptığı konuşma
hüsnüniyyet	: İyi niyet, temiz yüreklilik
hatim	: Kuranı Kerimi baştan sona kadar okuma
Hicaz	: Arabistan'da Mekke ve Medine şehirlerinde bulunduğu bölge

I

ıslah etme	: İyi duruma getirme, düzeltme, eğitme
-------------------	--

İ

icraat	: Yapılan işler
iffet	: Ahlaki temizlik, namus
ifrat	: Aşırıya kaçma
iftihar	: Övünç
ihbar	: Haber verme
İhlas	: Doğru, temiz, sevgi, içten gelen bağlılık
ihram	: Hac için giyilen özel giysi

ihşan	: İyilik bağış
ihtimal	: Olabilirlik
ihiram	: Hürmet, saygı
ihşam	: Büyük, gösteriş, tantana
ilahi	: Allah'ı övmek ona dua etmek için yazılan ve makamla okunan şiir
ilelebet	: sonsuza kadar
intiba	: Edinilen kanaat
intikam	: Öç almak, kendisine yapılan kötülüğe karşılık vermek
irfan	: Bilme, anlama, kültür
israf	: Gereksiz lüks harcama
istikbal	: Gelecek zaman
isyankar	: Baş kaldıran
itaat	: Söz dinleme
itikat	: İnanç, iman
iftira	: Bir kimseyi haksız yere suçlama
inkar	: Yalanlama, kabul etmeme
irade	: Dileme, isteme
isnad	: Bir söz veya haberi birisine dayandırma
ibret	: Bir yanlış veya kötü davranıştan sakınmayı sağlayan olgu, öğretici ders
inşallah	: Allah dilerse anlamındaki dilek
ikram	: Ağırılama

K

kabile	: Boy
kamet	: Farz namazlardan önce namaz kılan erkeklerin arapça olarak okudukları namaza kalkış çağırısı
kastetmek	: Amaçlamak
katiyyen	: Hiçbir zaman asla
kavim	: Aralarında töre, dil ve kültür ortaklığı bulunan soy ve boy bakımından da birbirine bağlı insan topluluğu
Kıyamet	: Dünyanın yokoluşu, ölülerin dirileceği zaman
kutlu	: Mübarek
kutsal	: Güçlü bir dini saygı uyandıran kutsi-mukaddes
kader	: Alın yazgısı, yazgı. Yüce Allah'ın olacakları önceden bilip takdir ve tayin etmesi
kainat	: Evren, dünya
kanaatkar	: Azla yetinen

kılavuz	: Yol gösteren
kabir	: Mezar
kahin	: Doğüstü yollardan, gizli bilinmeyen şeyleri, geleceği bilme iddiasında olan kimse
kardinal	: Papayı seçen, danışmanlığını yapan baş papazlardan her biri
kefferat	: Bir günahı Allah'a bağışlatmak umuduyla verilen sadaka ya da tutulan oruç
kelam	: Söz
kıssa	: İbretlik olay
kisra	: Eski İran hükümdarlarına verilen addır.
külfet	: Zorluk, sıkıntı
külli irade	: Yüce Allah"ın mutlak iradesi
kilise	: Hristiyan tapınağı
Kadir Gecesi	: Ramazan ayının 27. gecesi. Mübarek gecelerimizden biri

L

Lakap	: Sonradan takılan ad, ünvan
literatür	: Edebiyat, bir konudaki eserler
lütuf	: ihsan, bağış

M

maddi	: Madde ile ilgili
maşer	: Toplanma, kıyametten sonra insanların tekrar dirilip toplanmaları
medeniyet	: İnsanca, iyi ve refah yaşayış
malik olmak	: Sahip olmak
manevi	: Madde dışı olan, mana ile ilgili
masum	: Günahsız, suçsuz
merhamet	: Acıma, esirgeme
mevcud	: Var olan şey
mezhep	: Görüş gidilen yol
Miraç	: Hz. Peygamberin göđe yükselmesiyle gerçekleşen mucize
mizan	: Tartı, ölçü
minber	: Camilerde hatibin çıkıp hutbe okuduğu merdivenli yüksek yer
mucize	: Allah"ın izniyle peygamberlerin davalarını isbat etmek için gösterdikleri olaganüstü durumlar

muhabbet	: Sevgi, sevme, sohbet
musibet	: Afet, bela
mübarek	: Kutsal, beğenilen, değerli
müsamaha	: hoşgörü, kusurlara göz yumma
müşrik	: Allah"a ortak koşan, şirk koşan
medrese	: İslami ilimlerin okutulduğu okullar
metanet	: Metin olma, sabırlılık
mihrap	: Cami, mescit gibi yerlerde kible yönünü gösteren duvarda bulunan ve imama ayrılmış oyuk veya girintili yer
miskin	: uyuşuk, tembel
misvak	: Eskiden diş temizliği için kullanılan bir tür ağaç dalı
Mümin	: Allah"a inanan insan
münafık	: Ara bozan, iki yüzlü, fesat

N

namus	: Irz, iffet, edeb, haya
necip	: Soyu ve nesli temiz
nefis	: Öz varlık
nimet	: iyilik ihsan bağış
nurani	: Işık gibi, nurlu
nüfuz	: Sözü geçme, sözü dinlenme
nafile	: Fazladan yapılan ibadet. yararsız boşa giden
nüsha	: Birbirinin tıpkısı olan yazılı şeylerin her biri
nas	: Kesin delil
nazar	: Bakma, bakış
nişan	: İz, belirti, emare
niyaz	: Yalvarma, yakarma
nesil	: Soy, kuşak
nail	: Ulaşma, kavuşma

O

onmak	: Daha iyi duruma gelme
onur	: İnsanın kendine karşı duyduğu saygı
orjinal	: Özgün, asıl, taklit olmayan

otorite : Bir toplumun sosyal ve kültürel yapısına uygun olarak ortaya çıkan kurumsallaşmış güç kullanımı

organize : Düzenlenmiş

Ö

örf : Yasalarla belirlenmemiş olan, halkın kendiliğinden uyduğu gelenek

övünç : Övünme, kıvanç, iftihar

özendirme : Özenmesini sağlamak, desteklemek

P

prensip : Temel düşünce, temel bilgi, davranış kuralı

panayır : Fuar, büyük pazar

payidar : Sürekli, daimi

propaganda : Bir düşünce ve inancı başkalarına anlatma

putperestlik : Doğa üstü güç ve etkisi olduğuna inanılan canlı yada cansız nesnelere tapma

paye : Derece, rütbe

R

Rahman : Herkese, her canlıya merhamet eden (Allah)

rahmetli : Merhum, ölen,

rehber : Önder

resul : Kitap verilen peygamberler

riayet etmek : Uymak

ruhbanlık : Rahiplerin yaşam tarzı

rüşvet : Bir görevlinin elindeki olanakları para ve mal karşılığında kötüye kullanması, bu yolla verilip alınan para veya mal

rıza : Rız olma, kabul etme

rızık : Allah"ın herkese verdiği inanan nimet

rivayet : Sözlü veya yazılı nakil

S

sahabi : (Ashab) Peygamberimizin arkadaşları

sebat : Sözünde durma

sadakat	: İçten bağlılık
saf	: Dizi sıra
salat	: Hz. Muhammed'in adı anıldığında saygı göstermek için okunan dua
sefalet	: Yoksulluk içinde yaşamak
seher	: Sabahın gün doğmadan önceki zamanı
Sirat	: Mahşer günü herkesin geçeceğine inanılan manevi köprü
servet	: Zenginlik, varlıklı olmak
seyran	: Gezinti
sıhhat	: Sağlık
simsarlık	: Komisyonculuk
semavi	: İlahi, kutsal
sevap	: Hayırlı bir davranış karşısında Allah tarafından verileceğine inanılan ödül
softa	: Bir görüşe, bir inanışa körü körüne bağlanan, yaşadığı çağın gerisinde kalan, geri kafalı kimse
sur	: Kıyamet günü ve diriliş günü İsrail'in melek çalacağı boru
sünnet	: Hz. Muhammed'in müslümanlarca uyulması gerekli sayılan davranışları ve herhangi bir konuda söylemiş olduğu sözleri.

Ş

şefaata	: Birinin suçunu bağışlaması veya dileğinin yerine getirilmesi için o kimseyle bir başkası arasında yapılan aracılık
şefkat	: Acıyarakve koruyarak sevme, sevecenlik
şeref	: Gözü peklik ve yetenekle kazanılmış iyi şöhret, erdem,
şirk	: Allah'a ortak koşma, eş koşma
şuur	: Bilinçli. aklı başında ve ne yaptığını bilir olma
şan	: Şöhret
şahitlik	: Tanıklık
şehit	: Kutsal bir ülkü veya inanç uğruna savaşırken ölen kimse
şüheda	: Şehitler
şükür	: Tanrı"ya duyulan minneti dile getirme

T

taassup	: Bağnazlık
tahammül	: Dayanma gücü

tahrik	: Harekete geçirme
takva	: Günahtan sakınma
tebliğ	: Açıklama, haber verme
tebrik	: Kutlama
tecavüz	: Aşırı gitme, haddi aşma
tefekür	: Düşünme
tefsir	: Açıklama, Kuran'ın geniş izahları
telkin	: Bir düşünce ve duyguyu aşılama, belleğe sokma
teselli	: Avutma
tesbih	: Allah'ı ululama
tevhit	: Allah'ı birleme
tufan	: Şiddetli yağmur, sel afeti
tevazu	: Alçakgönüllülük
tesadüf	: Rastlantı
takdir	: Beğenme
tavaf	: Kabenin etrafında dolaşma ve yürüme
tasdik	: Doğrulama, onay
terakki	: İlerleme
tasarruf	: Sarfetmek, idare etmek

U

umman	: Ulu deniz, okyanus
umre	: Hac mevsiminin dışında Kabe'yi ziyaret etme
unsur	: Öge, ilke, eleman
uzay	: Bütün varlıkların içinde bulunduğu sonsuz boşluk, feza,
ulak	: Haberci
ulülemr	: Yönetici, emir sahibi

Ü

ümmet	: Hz. Muhammed'in çevresinde toplanan, dinini kabul edenlerin tümü
--------------	--

V

vacip	: Gerekli. Farz kadar kesin olmamakla birlikte Allah'ın emri
vahdet	: Birlik, teklik
vahiy	: Allah'ın peygamberlerine gönderdiği dini bilgiler
vasıf	: Özellik

vakar	: Ağırbaşlılık
veciz	: Kısa, öz
vefa	: Sözünde durma
vefat	: Ölüm
vasiyet	: Bir kimsenin ölümünden sonra yapılmasını istediği şey
vesvese	: Kuşku, şüphe
vesile	: Sebep, vasıta
vekalet	: Vekillik verme
vicdan	: İnsanın içindeki iyiyi ve kötüyü ayırt eden duygu
vücut	: Var olmak, beden
vadetme	: Söz verme
vazife	: Görev
veli	: Allah"ın sevgili kulu
vakar	: Ölçülü ve ciddi olma durumu
wakıf	: Bir hizmetin gelecekte de yapılması için belli şartlarla ve resmi yolla ayrılarak bir kimse tarafından bırakılan mülk veya para

Y

yitik	: Kaybolan şey
yegane	: Biricik, tek
yorum	: Tefsir, açıklama

Z

zalim	: Acımasız, haksız davranan
zerafet	: İncelik, güzellik
zerre	: Çok küçük parça
zulmetmek	: Ezizet etmek
zümre	: Topluluk
zekat	: Müslümanlıkta sahip olunan mal ve paranın belirli miktarlarda belirli kimselere verilmesi.
zan	: Kesin olmayan bilgi
ziyade	: Daha çok, daha fazla
Zati	: Kendisiyle ilgili olan

